

**TOKSOPLAZMOZ-SABABLARI BELGILARI VA OLDINI OLISH
CHORALARI**

Jumanova Nargiza Eshmatovna

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti tibbiy biologiya va genetika kafedrasida katta
o'qituvchisi

Turkmanova Gulgina Nurzod qizi

Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti Pediatriya fakulteti talabasi
turkmanovagulgina7@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada toksoplazmoz kasalligining etiologiyasi, patogenezini, klinik belgilari, yuqish yo'llari, tashxislash va davolash usullari, shuningdek, profilaktik choralar haqida batafsil ilmiy ma'lumotlar keltirilgan. Maqola ayniqsa homilador ayollar va immuniteti susaygan shaxslar uchun toksoplazmozning xavfli jihatlari yoritishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Toksoplazmoz, Toxoplasma gondii, parazit, yuqish yo'llari, homiladorlik, immunitet, profilaktika, infeksiya, asoratlar, tashxis, davolash, gigiyena

**ТОКСОПЛАЗМОЗ: ПРИЧИНЫ СИМПТОМЫ И МЕРЫ
ПРОФИЛАКТИКИ**

Джуманова Наргиза Эшматовна

Старший преподаватель кафедры медицинской биологии и генетики
Самаркандского государственного медицинского университета

Туркманова Гулгина Нурзод кизи

Студентка педиатрического факультета Самаркандского государственного
медицинского университета turkmanovagulgina7@gmail.com

Аннотация: В статье дана подробная научная информация об этиологии, патогенезе, клинических симптомах, путях передачи, методах диагностики и лечения, а также мерах профилактики токсоплазмоза. Цель статьи — осветить

опасные аспекты токсоплазмоза, особенно для беременных женщин и лиц с ослабленным иммунитетом.

Ключвые слова: Токсоплазмоз, *Toxoplasma gondii*, паразит, пути передачи, беременность, иммунитет, профилактика, инфекция, осложнения, диагностика, лечение, гигиена

TOXOPLASMOSIS CAUSES SYMPTOMS AND PREVENTION MEASURES

Jumanova Nargiza Eshmatovna

Senior Lecturer, Department of Medical Biology and Genetics, Samarkand State
Medical University

Turkmanova Gulgina Nurzod qizi

Student of the Faculty of Pediatrics, Samarkand State Medical
University turkmanovagulgina7@gmail.com

Annotation: This article provides detailed scientific information on the etiology, pathogenesis, clinical symptoms, transmission routes, diagnosis and treatment methods, as well as preventive measures of toxoplasmosis. The article is aimed at highlighting the dangerous aspects of toxoplasmosis, especially for pregnant women and people with weakened immunity.

Keywords: Toxoplasmosis, *Toxoplasma gondii*, parasite, transmission routes, pregnancy, immunity, prevention infection, complications, diagnosis, treatment, hygiene

Kirish:

Toksoplazmoz – *Toxoplasma gondii* nomli bir hujayrali parazit qo‘zg‘atadigan infeksiya bo‘lib, odamlarga va hayvonlarga ta‘sir qilishi mumkin. Parazitning asosiy xo‘jayini mushuklar hisoblanadi. Toksoplazma hayvonlarning najasi orqali tashqi muhitga chiqib, suv, tuproq, oziq-ovqat orqali boshqa organizmlarga yuqadi. Odatda bu infeksiya sog‘lom odamlarda engil kechadi, biroq immuniteti zaif odamlar va homilador ayollar uchun xavfli hisoblanadi.

Toksoplazmozning yuqish yo‘llari

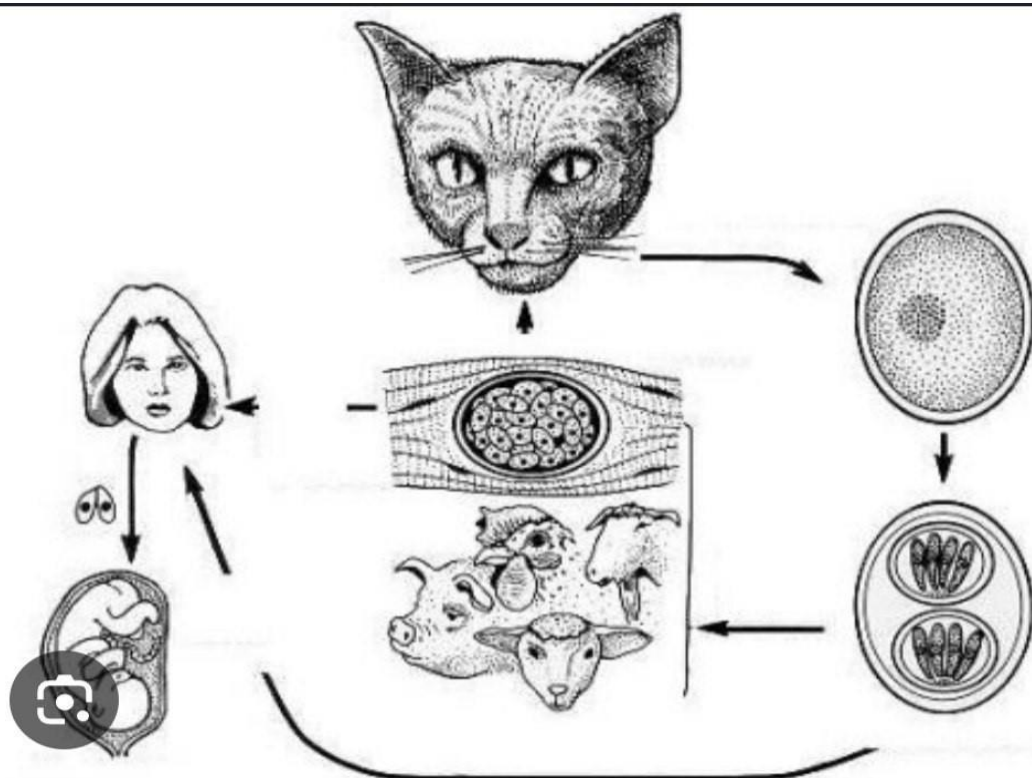
1. Mushuk najasi orqali: Parazitning asosiy xo‘jayini mushuklar bo‘lib, ular najasi bilan *T. gondii* o‘simtalarini chiqaradi. Bu o‘simtalar tuproq, suv va o‘simliklarga tarqalib, odamlar tomonidan tasodifan yutiladi.

2. Xom yoki yarim pishgan go‘sht iste‘moli: Ayniqsa qo‘y, cho‘chqa va sigir go‘shtlarida parazit bo‘lishi mumkin.

3. Yuvilmagan sabzavot va mevalar orqali: Parazitlar mevasabzavotlar yuzasida saqlanib qolishi mumkin.

4. Onadan homilaga (kongenital yuqish): Homilador ayollar orqali parazit homilaga o‘tib, og‘ir tug‘ma asoratlarga sabab bo‘ladi.

Qon quyish yoki transplantatsiya orqali: Kam uchrasa-da, infeksiyalangan donor orqali yuqish ehtimoli mavjud.

Toksoplazmozning klinik belgilari

Ko‘pchilikda toksoplazmoz yashirin o‘tadi. Biroq quyidagi belgilar kuzatilishi mumkin:

- Yengil grippga o'xshash holatlar: isitma, bosh og'rig'i, charchoq.
- Limfa tugunlarining kattalashuvi.
- Ko'z toksoplazmozi: ko'rishning pasayishi, ko'z og'rig'i.
- Neyrotoksoplazmoz: miya faoliyatining buzilishi, tutqanoqlar.
- Homilada: bosh suyagining deformatsiyasi, ko'rlik, aqliy zaiflik.

Toksoplazmozning asoratlari

Immuniteti zaif shaxslarda toksoplazmoz quyidagi asoratlarni keltirib chiqaradi:

- Miya yallig'lanishi (ensefalit).
- Ko'zning to'r pardasi yallig'lanishi (retinit).
- Yurak va o'pka zararlanishi.

Homiladorlikdagi yuqish holatida tug'ma nuqsonlar va erta tug'ruq.

Toksoplazmoz tashxisi

Toksoplazmoz tashxisi laborator tekshiruvlarga asoslanadi:

- Serologik testlar (IgM, IgG antitanalari).
- Polimeraz zanjir reaksiya (PZR) orqali parazit DNKsini aniqlash.
- Ko'z yoki miya suyukliklarini mikroskop ostida tekshirish.
- Ultrasonografiya orqali homilada nuqsonlar mavjudligini aniqlash.

Toksoplazmozni davolash

Sogʻlom insonlarda engil shakllar davosiz oʻtadi. Ogʻir holatlarda quyidagi dori vositalari qoʻllaniladi:

- Pirimetamin + sulfadiazin + folin kislotasi.
- Spiramisin (homilador ayollar uchun xavfsizroq).
- Kortikosteroidlar – koʻz va miya yalligʻlanishiga qarshi.

Yana 7 ta hayratlanarli toksoplazmoz faktlari:

1. Parazit insonning xavfli mashgʻulotlarga qiziqishini oshiradi.

Tadqiqotlar koʻrsatishicha, toksoplazma bilan zararlanganlar avtomobil avariylariga koʻproq uchraydi — parazit xavfga moyillikni oshiradi.

2. Zararli, ammo “jimjit” doʻst.

Parazit tanada boʻlishi mumkin, ammo 10–20 yil davomida hech qanday simptom bermasligi mumkin. Uni baʼzan faqat tasodifiy tahlil orqali aniqlash mumkin.

3. Toksoplazmozni mushukdan olish ehtimoli mushukdan emas!

Oʻylagandan farqli, odamlar koʻproq ifloslangan ovqat va suv orqali zararlanadi — mushuklar bilan emas.

4. Baʼzi olimlar toksoplazmani inson ruhiy salomatligi bilan bogʻlashadi.

Tadqiqotlar bu parazit shizofreniya va depressiyaga moyillikni oshirishi mumkinligini koʻrsatgan (toʻliq isbotlanmagan, ammo izlanishlar davom etmoqda).

5. Parazit koʻrish qobiliyatini yoʻqotishga sabab boʻlishi mumkin.

Toksoplazmozni engil kechirgan odamlar ham yillar oʻtib birdaniga koʻzdagi yalligʻlanish (uveit) bilan duch kelishlari mumkin.

6. Sportchilar orasida toksoplazma bilan zararlanganlar koʻproq jasur boʻladi.

Baʼzi tajribalarda, toksoplazma bilan zararlangan erkak sportchilar oʻziga ishonchliroq, riskli qarorlar qabul qiluvchanroq boʻlishgani aniqlangan.

7. Toxoplasma paraziti har bir insonni har xil “oʻzgartiradi”.

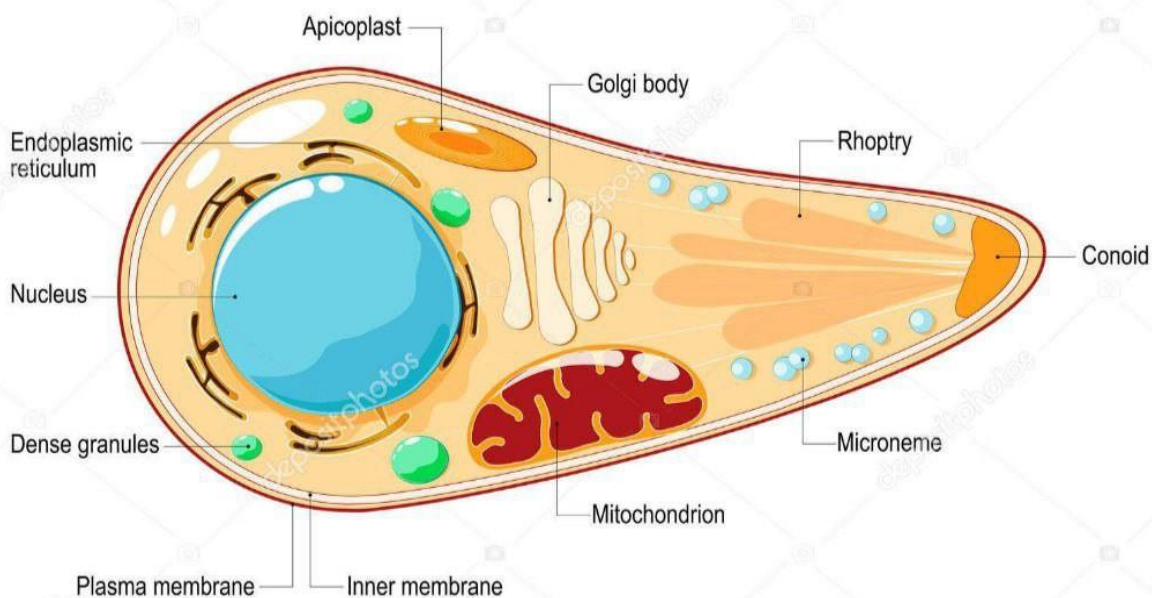
Erkaklarda — jasurlik va riskga moyillik ortadi. Ayollarda esa — ehtiyotkorlik va ijtimoiy hissiyotlar kuchayadi. Bu genderga xos

neyrobiologik taʼsir hisoblanadi

Toxoplasma gondii

Profilaktika

Kasallikning oldini olish uchun quyidagilarga rioya qilish zarur:

- Mushuk najasidan ehtiyot bo'lish.
- Go'shtni to'liq pishirish (66°C dan yuqori).
- Meva va sabzavotlarni yaxshilab yuvish.
- Qo'l gigiyenasiga rioya qilish.
- Homilador ayollar mushuklardan uzoq yurishi va ehtiyot choralarini

ko'rishi lozim.

Xulosa

Toksoplazmoz ko'p hollarda engil o'tadi, biroq immuniteti susaygan shaxslarda va homilador ayollarda jiddiy oqibatlariga olib kelishi mumkin. Infeksiyani o'z vaqtida aniqlash va ehtiyot choralarini ko'rish uning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Axmedov A.A., Qurbonov S. Yuqumli kasalliklar. Toshkent: «O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi» nashriyoti, 2012.
2. Karimov M.X., Aliqulov A.A. Tibbiyot parazitologiyasi. Toshkent: «Tib», 2008.
3. Xolmatov R.A., Madrahimov M.X. Veterinariya parazitologiyasi. Toshkent: «Fan», 2015.
4. Nishonov N.N., To‘rayev B.O. Mikrobiologiya, virusologiya va immunologiya. Toshkent: 2014.
5. Karimova M., Rasulova D. Yuqumli kasalliklar va epidemiologiya. Toshkent: Oliy ta’lim, 2020.

